

LXXX. SEDNICA
ZAKONODAVNOG ODBORA

NARODNE SKUPŠTINE

KRALJEVINE

SRBA, HRVATA I SLOVENACA

držana 15. septembra 1922. godine u Beogradu.

Predsedavao Predsednik **M. Trifunović.**

Sekretar **Dr. P. Čubrović.**

Prisutan g. Ministar Finansija.

Početak u 10 i 15 časova pre podne.

Predsednik **M. Trifunović:** Gospodo, otvaram 80 redovni sastanak Zakonodavnog Odbora. Molim g. sekretara da izvoli pročitati zapisnik poslednjeg sastanka.

Sekretar **Dr. P. Čubrović** čita zapisnik 79. redovnog sastanka.

Predsednik **M. Trifunović:** Gospodo, ima li primedaba na zapisnik? (Nema). Primedaba nema, objavljujem da je zapisnik primljen.

Molim da čujete molbe i predloge koji su prispeli Zakonodavnom Odboru.

Sekretar **Dr. P. Čubrović** čita molbe i predloge:

1) Glavni odbor saveza dobrovoljaca i oblasni savez dobrovoljaca za Sloveniju podnose predloge za dopunu čl. 242 predloga zakona o činovnicima;

2) Predsednik pokrajinske uprave za Sloveniju dostavlja primedbe na pojedine članove predloga zakona o činovnicima;

3) Udruženje činovničkih oficijanata u Ljubljani moli da se pisarnički oficijanti i pomoćnici uvrste u IV. i III. kategoriju;

4) Udruženje certifikatista u Ljubljani podnosi predloge za dopunu -- izmenu -- pojedinih članova predloga zakona o činovnicima;

5) Centralni savez državnih nameštenika i penzionera u Ljubljani moli za brzo donošenje zakona o činovnicima i predlaže neke izmene vladinog projekta;

7) Podžupan torontalsko-tamiške županije moli da se plate državnih činovnika i nameštenika što pre izjednače;

7) Milica Maletaška i dr. državne zabavilje, mole da se državne zabavilje uvrste u III. kategoriju činovnika;

8) Udruženje penzionera u Ljubljani moli, da se zakonom o činovnicima reguliše isplata penzija u dinarima;

9) Udruženje jugoslovenskih državnih službenika i penzionera u Mariboru moli za što brže uzakonjenje službene pragmatike;

10) Josip Šimunić i drugovi, gruntovničari, mole da budu uvršćeni u II. kategoriju činovnika;

11) Udruženje sudskih kancelarijskih činovnika u Sarajevu moli za povoljno i brzo rešenje pitanja o uračunavanju dnevničarskih godina službe manipulativnim činovnicima u mirovinu;

12) Predsedništvo Kasacionog Suda B. Odelenja u Novom Sadu dostavlja prepis rešenja donetog na opštoj sednici Kasacionog Suda kao predlog za dopunu čl. 145. ili 147. projekta zakona o činovnicima građanskog reda;

13) Savez javnih namještenika za Hrvatsku i Slavoniju moli za što skorije donošenje zakona o činovnicima i povećanje dodatka na skupoću;

14) Predsedništvo pokrajinske uprave za Sloveniju dostavlja rezoluciju javnih namještenika iz Ljubljane za brzo donošenje zakona o činovnicima;

15. G. Ministar Pravde donosi predlog za dopunu čl. 28. predloga zakona o činovnicima građanskog reda;

Dostavljene koncesije u reviziju:

a) G. Ministar Unutrašnjih Dela dostavio je deset koncesija za iskorišćavanje vodenih snaga u Bačkoj županiji; i

b) G. Ministar Šuma i Ruda dostavio je pregled rudarskih koncesija u Bosni, Hercegovini i Hrvatskoj.

Podneti zakonski predlozi:

G. Predsednik Narodne Skupštine dostavio je predlog zakona o činovnicima građanskog reda i predlog zakona o neposrednim porezima.

Predsednik M. Trifunović: Gospodo, sve ove molbe uputiće se Odboru za Molbe i Žalbe. Predlozi uzeće će u obzir pri rešavanju ovih raznih projekata, koji se tiču zakona o činovnicima građanskog reda, ili zakona o neposrednoj porezi.

Odboru su, gospodo, prispeli u reviziju koncesije koje je poslao g. Ministar Šuma i Ruda. Dostavljeno je 10 koncesija za iskorišćavanje vodenih snaga u Bačkoj županiji. Zatim g. Ministar Šuma i Ruda dostavio je odboru predloge rudarskih koncesija u Bosni, Hercegovini i Hrvatskoj. Ja bih vam predložio, ako primete, da sve ove koncesije uputimo Odboru za reviziju koncesija koji već postoji.

Ima reč g. Jovan Jovanović.

Jovan Jovanović: Ja mislim, da ovo ne treba ovako da primimo, nego da treba, da se jedanput donese vladina odluka o tome, pošto mi bez te odluke ne možemo da radimo u odboru za reviziju koncesija. (Manojlo Sokić: Kakva odluka?) Gledišta Ministara u pitanju koncesija. Oni nisu do danas doneli nikakvu odluku i zbog nedonošenja te odluke odbor za reviziju nije mogao ništa da uradi.

Predsednik Miša Trifunović: Meni se čini gospodine Jovanoviću, da bi dobro bilo da Odbor pozove dotične Ministre na sednicu, pa da im se onda zatraže razjašnjenja.

Jovan Jovanović: Mi smo Vas ranije molili, da Vi to uradite, ali do danas po tome nije ništa uradjeno.

Predsednik Miša Trifunović: Mi smo pozvali gg. Ministre. Ja sam lično razgovarao sa g. Ministrom Šuma i Ruda i on sam misli, da Vlada treba da izradi svoje gledište na te koncesije, ali pošio se u tome pogledu do danas nije učinilo ništa, ja mislim, gospodine Jovanoviću, da treba da idemo pravim putem i da ih zovemo kad nisu izradili. Ja bih molio g. Jovanovića kao predsednika toga Odbora da

sazove odbor za reviziju koncesija, a ja ću pozvati gg. Ministre da na tu sednicu dodju.

Ja sam od Narodne Skupštine, 30. p. m. dobio dva zakonska predloga za Zakonodavni Odbor: jedan predlog zakona o neposrednoj porezi, a drugi zakonski predlog o činovnicima građanskoga reda. Ja sam tada sazvaio današnju sednicu, pošto su svi ovi zakoni važni, a naročito zakon o činovnicima građanskoga reda, i po mišljenju vlade i po mišljenju svijeta nas. Ali mi dnevni red za današnju sednicu nismo utvrdili, i ako bi Zakonodavni Odbor pristao, ja bih predložio: ili da utvrdimo dnevni red sada, pa ba održimo sednicu posle podne, ili, ako gospoda pristaju, onda možemo i sada da izaberemo ta dva pododbora za ta dva zakonska predloga.

To bi bio prvi posao za danas. Drugi bi posao bio taj da izaberemo potpredsednika na mesto g. dr. Svetislava Popovića, koji je postavljen za državnog podsekretara, pa neće moći više ovamo da radi.

U ostalom ovo rešenje nije tako hitno, ali ovaj prvi posao je važan da izaberemo dva pododbora: jedan za zakon o činovnicima građanskoga reda, a drugi pododbor za zakon o neposrednoj porezi. Ako se gospoda članovi Odbora slažu sa ovim mišljenjem, onda da to sad učinimo, da ne bih zakazivao sednicu za sutra ili posle podne.

Jovan Jovanović: Ja ne znam, gospodo, da li ne bi bilo dobro da mi prenesemo to pitanje, da li Zakonodavni Odbor treba da uzme u ocenu i izabere oba pododbora a naročito pododbor za zakon o činovnicima građanskoga reda, pre nego što bi rešili pitanje da li je to njegova nadležnost ili da vidimo da li treba da se pozabavimo pitanjem da li ova dva zakona spadaju u nadležnost Narodne Skupštine, a naročito zakon o činovnicima građanskoga reda. Zakon o činovnicima građanskoga reda nije zakon za izjednačenje zakonodavstva, nego je to jedan nov zakon pored svega toga što on ima izgled zakona za izjednačenje zakonodavstva. Kad bi mi to rešili, onda bi mogli pristupiti utvrđivanju dnevnoga reda i prići izboru pododbora.

Predsednik Miša Trifunović: O tome možemo zbilja razgovarati. Zacetlo ima mišljenja da ovaj zakon o činovnicima građanskoga reda ne spada u okvir Zak. Odbora nego da izlazi iz njegove nadležnosti i da prema Ustavu, dolazi u okvir Nar. Skupštine. Ako se uzme to gledište da to nije zakon koji služi za izjednačenje zakonodavstva, nego jedan sasvim iz osnova nov zakon koji se tiče cele zemlje, ako gospoda članovi Odbora žele da donesemo odluku o tome, molim da gospoda izvole uzeti reč. Reč ima g. Čubrović.

D-r Pavle Čubrović: Mi smo, gospodo, i do sada prilikom rešavanja pojedinih zakona imali već takve slučajeve, mi smo imali jedan takav zakon koji je prošao kroz Zak. Odbor, koji je nosio na sebi nečega posebnoga, a koji faktički može se smatrati da dolazi pod nadležnost Narodne Skupštine, a ne pod nadležnost Zak. Odbora, a to je bio zakon o zaštiti radnika i zakon o osiguranju radnika. Vi se sećate, gospodo, da je postojao u Srbiji takav zakon, a takav zakon postojao je i u Hrvatskoj, Slavoniji i Vojvodini i mi smo od tih samostalnih zakona i uredaba, koje su bile u važnosti, ipak smatrali da možemo deneti jedan zakon koji će važiti za celu zemlju.

Ovaj slučaj zakona o činovnicima građanskoga reda koji imam danas pred sobom, nosi karakter iste vrste. Mi nemamo ovde ni jednoga stava koji ne tangira zakonodavstvo koje važi u Srbiji, zakonodavstvo koje važi u Hrvatskoj i Slavoniji i drugim krajevima.

Šta mi hoćemo? — Mi hoćemo jednu vrstu izjednačenja postojećih fakata, u koliko se tiče regulisanja činovničkoga položaja u zemlji, da ga izjednačimo. Čim mi hoćemo da ga izjednačimo prema današnjim prilikama, mi stojimo na terenu Zakonodavnog Odbora a ne na terenu Zak. Skupštine. Dakle, moje je mišljenje da sa pravne strane posmatramo, i ako ja nisam pravnik, ja mislim da se nećemo ograšiti, ako ovaj zakon o činovnicima građanskoga reda donesemo u nadležnost Zakonodavnoga Odbora. Ako posmatramo drugu stranu ovoga zakona t. j. njegovu hitnost za njegovo donošenje, ako ga mi prenesemo na Narodnu Skupštinu, mi bi to pitanje odložili toliko daleko, koliko ne bi želeli da se to pitanje odloži, jer je to pitanje aktuelne prirode; zato odlagati to pitanje bio bi greh za celu zemlju.

Ja mislim da ovo pitanje treba da se raspravi u Zakonodavnom Odboru jer nalazim da nema nikakakve smetnje niti pak kakve potrebe da ga odlažemo. Tvrdo sam ubeđen da je potreba što pre to pitanje rešiti.

Predsednik Miša Trifunović: Reč ima g. Radonjić.

D-r Jovan Radonjić: Ja sam hteo u istom smislu da govorim u kome je govorio i g. Čubrović, i držim, da ovo pitanje spada u nadležnost Zakonodavnog Odbora. Ja bih samo molio da ovde bude ceo materijal. Mi imamo ovde što je Vlada podnela ali treba da imamo i ono što je komisija radila.

Predsednik Miša Trifunović: Dobićete ceo materijal. Reč ima g. Jova Jovanović.

Jova Jovanović: Ja uvažavam ove razloge g. Čubrovića u pogledu hitnosti i ja nalazim da je činovničko pitanje jedno aktuelno pitanje, ali se bojim jedne strane. Ako ga mi rešimo po kratkom postupku, ja mislim da je ovo jedno od važnijih pitanja koje se tiče celokupne državne administracije, miga ne možemo rešiti kako treba, jer u ovome predlogu koji je pred nama i u onome što je rukovodilo one koji su radili, uvek se radilo o jednom, što se uvek ističa' o ta to je kako da se poboljša činovnički položaj. Nije ovde reč o činovničkom položaju, nego o poboljšanju državne administracije, kako će li činovnici biti što korisniji za državnu administraciju, koja je rdjava i radi koje mi imamo u zemlji toliko nevolja.

Gospodo, sem ovoga ima unutra još dve do tri stvari koje treba da udju u činovnički zakon.

Prvo, imamo zakon o centralnoj državnoj upravi koji još nije donešen i koji bi trebao da posluži kao baza za rešenje ovoga činovničkog pitanja. Mi to pitanje povlačimo već nekoliko meseci i ne rešavamo ga. Kad dodje taj zakon o centralnoj državnoj upravi, mi ćemo prvo smanjiti broj Ministarstava i na taj način smanjiti i broj činovnika po tim Ministarstvima, ili što ćemo uraditi više i bolje, to je da ćemo postaviti izvesne principe za državnu administraciju. Ovakva administracija nije dobra. Mi treba da imamo novu osnovu za rešenje ovoga celokupnog pitanja. Imate na primer ovu stvar, da su sve stvari u državnoj administraciji centralisane, tako da danas idu stvari sporo i ne rešavaju se izvesna pitanja od neophodne vrednosti. Drugo, imamo pitanje odgovornosti, pitanje o kontroli nad državnim činovnicima itd. itd. Mi danas imamo tobož odgovorne Ministre i neodgovorne činovnike, to apsolutno u jednom zakonu moralo bi se rešiti, ili da se bar o njemu diskutuje.

Ovaj zakon, ovakav kakav je, on bi rešio pitanje o platama, o dodatcima, o stanarini itd. on bi poboljšao položaj činovnika ali ne bi rešio činovnički problem. Taj problem je mnogo važniji nego sve drugo,

a mi se svi slažemo da treba poboljšati činovničko stanje, ali treba da nadujemo jednu soluciju za poboljšanje administracije; za novi sistem administracije, koji bi odgovarao pravim potrebama državnim a naročito koji bi odgovarao današnjem stanju u zemlji koje treba da se popravi.

Sem ovoga što sam rekao meni se čini, da sam Ustav nije jasno odredio, da da pravo onima, koji zastupaju gledište, da se to pitanje može rešiti pred Zakonodavnim Odborom. Čl. 106 kaže: Zvanja državne službe, prava i dužnosti, plate i penzije državnih činovnika po svim strukama utvrđuje se zakonom o činovnicima. Dalje se kaže, da se u roku od 2 godine ima doneti zakon o činovnicima. Do novoga zakona o činovnicima važe sadašnji zakoni o činovnicima važe sadašnji zakoni o dužnostima i pravima činovnika. Novi zakon ima biti donet u roku od 2 godine do kada će se izvršiti revizija činovništva. — Ta revizija nije do danas izvršena. Kad bi Ustav hteo, da taj zakon treba da dodje u one zakone, koji će se kratkim putem donositi, on bi o tom na svojem mestu govorio kao što govori o svim prugim zakonima.

Sem ovoga ja mislim, kad je Ustav govorio o ovim stvarima, da je ustavotvorac još više mislio na zakone, kao što su građanski zakon, trgovački zakon, krivični zakon i različiti postupci, a da na ovaj zakon nije ni mislio. (**Manojlo Sokić**: Mislio je na administraciju.) Ali ne na administraciju ovakvog jednog zakona, koji je organski zakon. Ustav sam izrično ne kaže, da treba ovaj zakon rešavati po tom kraćem postupku. On je ostavio rok za donošenje toga zakona od dve godine. Kad ne bi bilo ovakve skupocće kao što je danas, mi ne bi ovaj zakon još donosili.

Zbog svega ovoga ja držim, gospodo, da se ovaj zakon ne bi trebao pretresati u Zakonodavnom Odboru, nego je taj zakon po svojoj važnosti i značaju takav, da treba da dodje pred Narodnu Skupštinu i da Narodna Skupština odredi jedan naročiti odbor, kao što je to odredila za rešenje agrarnih odnosa, kao što je odredila Finansijski Odbor i odbore, koji imaju specijalna državna pitanja da rešavaju, pa da takav naročiti odbor uzme u pretres ovo pitanje, a ne da ga rešava Zakonodavni Odbor.

Ja sam siguran, gospodo, da ćemo mi ovaj zakon ovde svesno i savsesno pretresti, ali držim da o tome činovničkom pitanju i o rešenju, toga pitanja treba da se čuje više glasova, nego će biti ovde od 5 do 6 članova u odboru, i onih koji će ga pretresati, od 20 ljudi.

S toga bih ja predložio da se ovaj zakon vrati Narodnoj Skupštini da ona donese o tom odluku, da se sastavi jedan odbor, i da taj odbor pretrese ovo pitanje i da donese izveštaj u svoje vreme na rešavanje pred Narodnu Skupštinu.

Predsednik Miša Trifunović: Ima reč g. Ljuba Jovanović.

Ljuba Jovanović: Ja ću, gospodo, da kažem nekoliko reči. Naš rad u ovom zakonskom predlogu prati se sa velikim interesom i o tom je načinjeno jedno akutno pitanje, ako hoćete državno pitanje. Zbog toga ja ne bih mogao preuzeti odgovornost da zatežemo ili da osporavamo rad na donošenju ovoga zakonskoga predloga. Prema tome ja ću glasati za predlog, koji je izneo g. predsednik, da izaberemo jedan naročiti odbor koji će uzeti ovaj zakon u pretres.

Ali pre svega toga, ja moram, gospodo, da kažem da mi nije prijatno što ovde nema nadležnog gospodina Ministra.

Pitanje je već ranije pokrenuto da li ovo po Ustavu može raditi Zakonodavni Odbor, ili treba da se sprovede redovnim putem kroz Narodnu Skupštinu. Ako je ovo po Ustavu, onda tu treba da ima jedan Ministar koji će primiti odgovornost, ne samo odgovornost koja se na ovaj zakon odnosi, nego u isto vreme da objasni razloge zašto je Vlada ovako u ovome slučaju postupila. Moram spomenuti da kad bi bio ovde g. Ministar pa nam izložio da ovo nije u suštini jedan nov zakon, nego izložio da je ovo izjednačavanje raznih zakona o činovnicima, koji dan danji postoje na teritoriji predjašnje Kraljevine Srbije, Ugarske, Bosne i Hercegovine, možda bi lakše onda prešli preko zameraka, koje se ovde čine. Ali, kao što rekoh, gospodina Ministra ovde nema, možda nije u Beogradu, ali zato ima nadležni Ministar koji ga zastupa i koji je trebao da dodje. Ovom pitanju treba da su i g.g. ministri poklonili pažnju.

Pa onda, gospodo, ima još jedna stvar. Po mome shvatanju ima nešto što je vrlo važno, a što nije tako akutno, a ima nešto što je akutno i prema tome dobija vrlo veliki značaj, to je pitanje o nagradama, ili kako se uobičajeno kaže o prinadležnostima činovnika. To je pitanje koje je usled poskupljivanja namirnica postalo akutno. Moje je mišljenje da se ono rešava onako kako se i javi, t. j. da se oceni treba li povećavati dodatke na skupoću, da to Skupština redovnim putem uradi, da se nadju izvori, odakle će to podmiriti; jer to je jedan sdrav i pravičan rad u državnom gazdinstvu. To je u toliko akutno postalo da ja neću praviti pitanje kako će se ovo raditi. — Ono drugo, gospodo, o činovnicima uopšte, o njihovim dužnostima i položaju, što sve ima da dovede do sredjenja ovog činovničkog pitanja, da to utiče na našu državnu administraciju i na njenu popravku sa kojom mnogi nisu zadovoljni, to je jedno pitanje, gospodo, koje se mora koliko svastrano toliko i bez ikakvog žurenja pretresti i raspraviti; jer, gospodo, da se to pitanje raspravi pod ovim presijama nevolje činovnika bilo bi nezgodno, i usled te nevolje može nastati da u istini ne možemo imati dovoljno garancije da ćemo tako važno pitanje brzo i uspešno rešiti. I zato nemojte mi zameriti što mislim da imamo vrlo veliki zadatak pred sobom, nećemo moći brzo odgovoriti očekivanjima onih ljudi, koji se nalaze u nevolji.

Nesumnjivo, ja se slažem s g. Jovanovićem da je ovo pitanje u vezi sa drugim pitanjima koje smo rešili i koji su postali zakoni, a čije se dejstvo nije na delu osetilo, jer zakoni nisu uvedeni u život. Ja bih baš želeo da čujem od g. ministra zašto zakon o centralnoj upravi, zašto zakon o samoupravama nije još uveden u život, jer posledice su tih zakona ukidanje i smanjivanje mnogobrojnih činovničkih mesta.

Pa onda nastaje drugo pitanje.

Svima je poznato da je Austro-Ugarska, specijalno u Bosni i Hercegovini i Hrvatskoj, da je Austro-Ugarska bila jedna birokratska Vlada, to je bio njen tip i ni jedna druga država u svetu ne postoji koja ima tako mnogobrojne grane i državne ustanove, a mi smo, gospodo, sve to zadržali, sve je to tu a ne mora tu ostati i ne mora se zadržati.

I uproščavanje administracije, pomaganje da se neke nevolje, na koje narod žali, ublaže, da se uklone i prenesu na narodne izabranike, to je, gospodo,

jedno pitanje, koje smo mi načelno rešili, rešili ga programima svojih stranaka, rešili ga Ustavom, pa smo ga rešili i onim zakonima. To je, vidite, sve stalno. Meseci prolaze i ono ostaje mrtvo slovo na hartiji „Službenih Novina“. Ja hoću svoju dužnost da izvršim t. j. da omogućim g.g. ministrima; da i oni svoju dužnost izvrše, pa da stvorimo ovu državu i njenu uređenu administraciju onako, kako bi odgovarala idealima ljudi, koji su stvorili ovu državu i posle toga brinuli se o njenom uređenju.

Ja mislim da je jasno, zašto se ja čudim, što nema g.g. Ministara ovde, ali kad već nisu ovde, ja ću, ipak, gospodo, usvojiti predlog g. Predsednika u nadi, da će se onda u odboru, koji budemo izabrali, u sekciji, to popraviti i da će tu g. Ministar izložiti opširno razloge za sve ovo, što je ovde pokrenuto.

Predsednik M. Trifunović: Gospodo, ja neću ulaziti kao predsednik u to, to je pravo odbora, da li ovo treba da rešava Zak. Odbor ili Nar. Skupština, ja ću reći samo toliko, što se tiče tih primedaba g. Jovanovića, što nema nikoga od g.g. ministara ovde, da vlada u ovome pogledu ima svoje gledište.

Na predposlednjoj skupštinskoj sednici, kad je g. predsednik prikazao, da je dobio od vlade projekat zakona o činovnicima, onda je on pitao Skupštinu i predložio, da se to uputi Zak. Odboru. Sve mi se čini da je g. Lazić pokrenuo tada pitanje: da li je to delokrug rada Zakon. Odbora ili je delokrug rada Skupštine, i rezultata toga pokretanja bilo je to, da se Skupština složila, da to treba da je rad Zakonodavnog Odbora. Na svaki način, da je predsednik Skupštine i sa vladom svoje gledište izmenio i da je vlada stala na to gledište, da to treba da radi Zakonodavni Odbor. Shodno takvom gledištu g. Predsednika Skupštine i g. Predsednika Vlade, ja sam i sazvao Zakon. Odbor posle 15 dana, kad sam dobio zakon t. j. danas da o tome rešava. Sada je vaša stvar: kako ćete to rešiti da li da smatrate da je to delokrug rada Zakonodavnog Odbora. Skupština je to već rešila.

Ima reč g. Ljuba Jovanović.

Ljuba Jovanović: Gospodo, ne zameram ja našem g. Predsedniku; ja ne zameram ni g. Predsedniku Skupštine, koji je ovo uputio Zakonodavnom Odboru. Ja sam bio u sednici, kad je Skupština primila k znanju izjavu g. Ministra, i prema tome ovo je formalno sve potpuno u redu, ali ja sam govorio politički.

Jovan Jovanović: Ako je Nar. Skupština tako rešila, onda je bio red, da Zakonodavni Odbor pretrese to pitanje u prisustvu samoga Ministra, koji je nadležan da da reč o tome.

Predsednik M. Trifunović: Ima reč g. Milorad Vujičić.

Milorad Vujičić: Gospodo, kad se već ovo pitanje stavlja da kažem i ja svoje mišljenje.

Ja neću govoriti o tome, jeli ovim zakonom rešeno tako zvano činovničko pitanje, kazaću svoje mišljenje, da li smo mi, Zakonodavni Odbor, nadležni da ovaj zakon uzmemo u pretres ili ne. I u tome pitanju, po mome mišljenju, ima dve stvari: prva je stvar; jesmo li mi faktički po Ustavu nadležni za rešenje ovoga pitanja ili nismo? I, drugo, ako nismo, je li to korektno ili ne? Po mome mišljenju nesumnjivo je, da po čl. 133 Ustava mi smo nadležni za rešenje ovoga pitanja, t. j. nadležan je Zakonodavni Odbor.

U svima delovima naše ujedinjene o'adžbine, dakle i u Kraljevini Srbiji, i u onim delovima koje smo dobili od Bugarske, i Crnoj Gori, i u Bosni i Hercegovini, i u Hrvatskoj i t. d., u svima tim delovima postoji to pitanje, i mi smo danas dužni, Zakonodavni je Odbor dužan, da to pitanje tako reći koncentriše u jedan zakon. Po tome osnovu koji je izražen i u čl. 133. Ustava mi smo nesumnjivo nadležni da rešimo ovaj zakonski projekat ovako kako je podnesen.

Sad dolazi ona druga strana da li je umesno i politički da to pitanje tako rešava jedno malo telo kao što je Zakonodavni Odbor ili Narodna Skupština. O tome pitanju da kažem svoje mišljenje nema svoje vrednosti. Kao što sam napred kazao, Ustav postoji i mi se moramo Ustava pridržavati, prema kome mi moramo ovaj zakon rešiti. Zato ću ja biti za to da je Zakonodavni Odbor nadležan da ovo pitanje reši.

Predsednik Miša Trifunović: Ima reč g. Divac.
Nedeljko Divac: Kad su se svi izjasnili, da se izjasni i ja.

G. Vujičić ima pravo kad misli da je Zakonodavni Odbor nadležan prema čl. 133. Ustava da se upušta u pretresanje ovog zakona. Jer po tome čl. 133. Ustava gotovo nema ni jednog zakona u čije pretresanje Zakonodavni Odbor ne bi bio nadležan da se upušta. Zašto? Zato, što svi zakoni koji su postojali u Srbiji, postojali su i u onim krajevima koji su bili pod Austro Ugarskom, prema tome mi bismo mogli stati na ovo stanovište: da svi zakoni imaju da se izjednače, onda bi smo, s'avši na to gledište, mogli Skupštinu raspustiti i ostaviti Zakonodavni Odbor da sve te stvari rešava. Ja neću da se zadržavam na tu stranu, nego je zaista pitanje koliko je oportuno da jedan ovakav zakon, kao što je Zakon o činovnicima, rešava jedina redukovana Skupština kao što je Zakonodavni Odbor. I moje je mišljenje da ne bi trebalo dopustiti da Zakon o činovnicima rešava Zakonodavni Odbor, već treba da ga rešava celokupna Skupština. To ne znači da Zakonodavni Odbor ne može da ulazi u pretres ovog zak. projekta. Na protiv, on treba da udje u njegov pretres i treba da da njegovu konačnu redakciju da bi mogla Skupština o njemu da rešava.

Ali se za mene nameće još jedno pitanje: hoće li nadležni g. g. Ministri takodje sudelovati u ovom radu Zakonodavnog Odbora i jesu li u mogućnosti da sudeluju? Razlog što postoji za mene ovo pitanje ovaj je: Mi smo imali nekoliko slučajeva do sada da je Zakonodavni Odbor radio i nadležni g. g. Ministri nisu prisustvovali njegovom radu. I kad je Zakonodavni Odbor svršio poslove sasvim ili gotovo sasvim, onda se najedanput dešavalo da nadležni ministar ili jedan delegat ministrov dodje i kaže: gospodo, vi ste radili bez nas, to ne vredi ništa! I nastalo je to: briši, pa ponovo piši! Takvi su se slučajevi desili prvo sa zakonom o zaš. radnika, pa onda tu skoro pred završetak ove poslednje sesije, sa Zakonom o ratnoj ošteti, pa sa Zakonom o centralnoj držav. upravi, i t. d. Na pr. Odbor za izradu Zakona o ratnoj ošteti bio je završio ovaj posao i pripremio da posao preda Skupštini. Najedanput došao je jedan delegat od strane Vlade i kazao: gospodo, vi ste ceo taj posao radili nenadležno bez sudelovanja Vlade. I taj odbor morao se vratiti na početak i da ceo svoj raniji posao napusti. Kako se završio taj posao, vi na kraj krajeva znate. Završio se s tim da se Odbor posle intervencije vlade preko jednog svog Ministra, d-r Laze Markovića, morao da pocepa i da smo do-

bili dva izveštaja baš od strane vladine grupe, a na strani opozicije. Sad gospodo, da se ne bi desilo da radimo poslove koji mogu biti potrti jednim potezom Vlade, ja mislim da Predsednik Zakonodavnog Odbora treba da nas tačno obavesti o situaciji u koliko možemo biti sa te strane sigurni, da ovo što smo radili, da to neće ni u koliko podleći jednoj reviziji od strane Vlade i biti dovedeno u pitanje. Inače ako u tome nismo sigurni, ja predlažem, da se to ne bi desilo, da apsolutno Zakonod. Odbor ne pristupa nikakvom radu i poslu, jer Zakonod. Odbor nije tu radi toga da tako radi jedan posao i da svi rezultati toga posla zavise od jednog raspoloženja Vlade. Mi hoćemo jedno rešenje u tome pogledu i ako nam g. Predsednik nije u stanju to da zajamči, onda ja predlažem, da se Zak. Odbor apsolutno ne upušta u te stvari.

Predsednik Miša Trifunović: Ima reč gospodin Anton Sušnik.

Anton Sušnik: Gospodo, ovaj je zakon veoma hitan i važan. On je hitan zbog toga što je stanje činovnika u islini takvo da su činovnici primorani da bukvalno projače. Gospodo, vi se sećate kakva je buka bila kad je D-r Mandić pripovedao jedan slučaj da je jedan činovnik dobio dozvolu od svoga šefa da može prošiti u Sarajevu. A ja vam mogu danas reći da se to svugde dešava. Zbog toga, ja sam mišljenja, da je ova stvar veoma hitna, da treba otkloniti ovaj skandal od naše zemlje, i da pomognemo činovnike. Stvar je isto tako i veoma krupna i mi moramo gledati da donesemo jedan zakon koji će biti dobar, kojim ćemo u istini pomoći činovnike. Medjutim, ako mi donesemo ovakav zakon kakav je predložen onda položaj našeg činovništva neće biti ništa bolji. Jer svakoga dana skupoća postaje veća a mi moramo misliti o tome da položaj činovnika uredimo, kako će oni moći živeti. To je po mome mišljenju isključeno, ako samo usvojimo ovaj zakon, već treba jednovremeno s njim da mislimo i na povećanje dodataka na skupoću. To bi po mome mišljenju moralo zajedno ići sa donošenjem ovoga zakona. Nemoguće je medjutim da sam Zakonodavni Odbor to svrši, zato nam treba i gospodin Ministar Finansija i Finansijski Odbor. Zbog toga nije opravdano da se jedan ovakav zakon donosi po krakom postupku. Mi smo više puta do sada dobijali zakon za koji je Vlada mislila da je Zakonodavni Odbor kompetentan. Mi smo takav zakon odbijali sa motivacijom da nismo kompetentni i da smatramo da se ti zakoni ne mogu primiti u Zakonodavni Odbor. Isto ja smatram da je taj zakon toliko važan i toliko zadire u naše javne odnose da je neophodno potrebno da njega donosi jedna velika korporacija, kao što je Narodna Skupština i da se o njemu izjasne svi zastupnici narodni a ne da se reši u jedno tako uskom krugu, kao što je Zakonodavni Odbor, pa da se u Narodnoj Skupštini samo da izjava.

Ja sam dakle mišljenja da se ovaj zakon treba da pretrese u Narodnoj Skupštini, da ga Narodna Skupština donese. A pošto je ovaj zakon tako hitan, treba da se Narodna Skupština odmah sazove.

Predsednik Miša Trifunović: Gospodin Divac mi je postavio jedno precizno pitanje: mogu li ja u ime Vlade dati jednu kategoričku izjavu, da ovo što mi budemo rešili, da Vlada to akceptuje. Ja nemam to ovlašćenje. Ja sam malo pre kazao svoje mišljenje: čim je Predsednik Narodne Skupštine u sporazumu sa Vladom predao ova dva zakonska predloga meni kao Predsedniku Zakonodavnog Odbora, da se može smatrati, da mi radimo u sporazumu sa Vladom. Ali da dam jednu kategoričku izjavu u ime Vlade, to ne mogu. Ako bi

Zakonodavni Odbor pristao na hitnost, ja molim da mi to ovoga momenta ne rešavamo, nego da zakažem sednicu u 5 sati posle podne ili u 9 sati sutra i da pozovemo Predsednika Vlade ili njegovog nadležnog zastupnika, ako već g. Ppredsednik Vlade nije tu, da dodje u Zakonodavni Odbor da u ime vlade da izjavu. To bi moglo biti u 5 sati posle podne da zakažem novu sednicu, ako pristajete na to. To je potrebno naročito što se tiče zakona o činovnicima građanskoga reda, a tako isto je potrebno da čujemo izjavu vlade i odnosno zakona o neposrednom porezu koji se tiče cele zemlje, pa da budemo na čisto. Ima reč g. Šećerov.

D-r Slavko Šećerov: Ja mislim, gospodo, da nemamo razloga da odlažemo izbor ovih pododbora (sekcija) za ova dva zakonska predloga, jer u ovome momentu radi se samo o izboru sekcija. Pred Zakonodavnim Odborom imamo dva zakonska predloga upućena od strane Vlade, a u saglasnosti sa Narodnom Skupštinom. Prema tome, gospodo, situacija je sasvim jasna. Ako se budu rešavala ova dva zakona, rešavaće se prvo u sekcijama — pododborima, a resorni ministri bilo onaj koji je podneo zakon o činovnicima građanskoga reda, bilo onaj koji je podneo zakon o neposrednoj porezi, on mora prisustvovati sednicama sekcije i naravno da će se promene u tim zakonima donositi u saglasnosti sa onim ministrom koji je podneo dotični zakonski predlog. I zbog toga, gospodo, nema razloga da odlažemo izbor sekcija. Mi čak treba da ubrzamo rad, jer se ovde radi o dva zakonska predloga od ogromne važnosti, koji izjednačuju poreski sistem u zemlji, i koji izjednačuju zakonodavstvo odnosno činovnika. Ja vas za to molim da tu pogrešku ne činimo, onu pogrešku koju Vlada čini. Zakonodavni Odbor do sada je radio intenzivno i brzo i doneo mnoge predloge koje Vlada nije bila sposobna da uvede u život. Ako Vlada nije bila sposobna, ne mora Zakonodavni Odbor istu pasivnost u svome radu da pokazuje. Dužnost je Zakonodavnoga Odbora da ove zakone donese.

Zato molim da te predloge uzmu sekcije na pretrse i u što kraćem roku te predloge pregledaju i podnesu Zakonodavnom Odboru svoje izveštaje. A dužnost je sekcija da se stave u dodir sa resornim ministrima.

Predsednik Miša Trifunović: Ja ću staviti na glasanje. Ko je za to da odmah pristupimo biranju sekcija, neka izvoli sedeti, a ko je protivan neka izvoli ustati. (Većina sedi).

Jovan Jovanović: Ja mislim, da nema dovoljnoga broja za rešavanja.

Ima dovoljan broj, jer ima 16 članova, koji su se polpsali.

Dakle, gospodo, sada može biti govora samo o broju članova tih pododbora, pošto su oba zakonska predloga važna. Ja predlažem 12, 15, 18, koliko vi želite članova.

Ima reč g. Ljuba Jovanović.

Ljuba Jovanović: Ja bih molio da pristupimo izboru prvog pododbora za ovaj prvi zakon, a da ne pristupamo izboru pododbora za ovaj drugi zakon, dok ne dobijemo mišljenje nadležnih Ministara.

D-r Slavko Šećerov: Zašto?

Ljuba Jovanović: Zato, što nije bilo diskusije o ovome.

D-r Slavko Šećerov: To nije tačno. G. Predsednik govorio je o oba zakonska predloga. Mi nemamo razloga, da ne biramo istovremeno oba pododbora.

Predsednik M. Trifunović: Ja sam dobio ove zakonske predloge od g. Predsednika Narodne Skupštine i onda ih moramo uzeti u rad. Sada je pitanje; da li i zakon o neposrednoj porezi treba bez mišljenja nadležnih Ministara i Vladi uzeti u rad.

Odnosno zakona o činovnicima slažemo se; g. Jovanović predlaže, da ga radimo kad dodje Ministar. Ovde nije reč o tome, da li će Ministri doći u Zakonodavni Odbor, jer oni moraju doći, nego je pitanje o tome da Vlada ne kaže, da li treba ovo da dodje u okvir rada Zakonodavnog Odbora ili ne.

Ima reč g. Vujičić.

Milorad Vujičić: Gospodo, ja smatram, da je ovaj zakon o neposrednoj porezi toliko važan, da ga mi kao jedno uže telo Narodne Skupštine ne možemo da rešavamo. Po čl. 133. Ustava nama je, može biti, dato pravo, da to rešavamo, ali ako Zakonodavni Odbor nadje da taj zakon mora da rešava Narodna Skupština, onda ga možemo dati Narodnoj Skupštini na rešavanje. Vi svi znate vrlo dobro zašto je postao čl. 133. Ustava: da što pre izvršimo izjednačenje zakonodavstva. Ovo pitanje o činovnicima građanskoga reda tako je važno, da je u duhu Ustava apsolutno potrebno, da se što pre reši. Neosporno je, gospodo, da je i zakon o neposrednoj porezi vrlo važan, ali se prešnost donošenja toga zakona ne može poređiti sa prešnošću donošenja zakona o činovnicima građanskog reda. Zato ja mislim, da mi ovaj zakonski projekat vratimo Narodnoj Skupštini na rešavanje, da zakonski predlog o činovnicima građanskog reda rešimo ovde u Odboru. To je moje mišljenje.

Predsednik M. Trifunović: Gospodo, da ne bismo ovu stvar produžavali bezkorisno, ja predlažem ponova da ovo ostavimo za posle podne, pa onda da vidimo. To je, gospodo, samo jedno načelno pitanje i ništa drugo.

Ima reč g. Ljuba Jovanović.

Ljuba Jovanović: Ja sam mislio, gospodo, da ćemo se ovde lako sporazumeti, ali sad vidim, da se ne razumemo, i G. Šećerov ističe razloge. Kao što je g. Vujičić rekao, ovo nije aktuelno pitanje. Ovaj zakon ima da stupi na snagu po samome predlogu 1. januara 1924. god.

Jedan zakon koji će imati posle godinu dana da stupi na snagu može se odložiti do dolaska g. Ministra, može se odložiti za osam dana a može i za mesec dana. To je jedno. Drugo, ovde ima jedno načelno gledište. Ja sam to gledište u samome početku iskazao, da ne bi trebalo kratkim postupkom rešavati one zakone koji se smatraju kao specijalno pravo Narodne Skupštine. Ja znam vrlo dobro da će i ovo ići pred Narodnu Skupštinu, ali svi znate da se kratkim postupkom ne sprečava pravo rešavanja Narodne Skupštine, ali joj se ograničava pravo da u pojedinostima menja i da vodi jednu iscrpnu debatu. Ovaj je gospodo, predlog takav o kome treba voditi jednu iscrpnu debatu. Kakve su sve prilike u narodu mi treba da vodimo o tome računa pri donošenju jednog poreskog zakona, i ja ne verujem da mi to možemo učiniti bez naših drugova.

Najposle, gospodo, da vam i ovo kažem. Kad smo birani u Zakonodavni Odbor, mi nismo birani po nekoj svojoj finansijskoj stručnosti, nego po drugim obzirima i osobinama. Dakle ja opet kažem da mislim, kao što sam i u prvij sednici Zakonodavnog Odbora kazao da

je ovo jedan od onih zakonskih predloga koji ne bi trebalo da mi rešavamo — a čuo sam ovde kako je kazano.

Evo, gospodo, za ovaj prvi predlog ja se sećam da je Narodna Skupština rešila posle jedne kratke diskusije da se uputi Zakonodavnom Odboru, a može biti, da je rešila i za drugi predlog ali se ja ne sećam toga. Ako se vi sećate kažete, ja ću verovati kao svojim drugovima.

Predsednik M. Trifunović: Da odložimo, dakle, dok ne dodje g. Ministar, a za prvo pitanje da izaberemo sekciju. Ja vam predlažem da za ovaj prvi predlog, za zakon o činovnicima da izaberemo sekciju. Ja vam predlažem ako pristajete 12 članova. (Glasovi: Mnogo je.) Hoćete li 9 članova? (Glasovi: Malo je.)

Reč ima g. Moskovljević.

Miloš Moskovljević: Pitanje o činovnicima građanskog reda sad je podvedeno pod čl. 133. izjednačenje zakonodavstva. Molim vas, gospodo, mi imamo tih sistema nekoliko. Potrebno je da iz svakoga kraja po jednog do dva člana i nemojte se oslanjati samo na ljude iz Srbije. Zato mislim da treba da bude više članova da se sve pokrajine čuju.

Predsednik M. Trifunović: Dajem pauzu od 5—6 minuta da se sporazumemo koji će članovi ući u odbor.

(Posle pauze).

Predsednik Miša Trifunović: Izvolite čuti, gospodo, kako je odbor izabran. Izabrana su sledeća gospoda: g. Rajzner, g. Sokić, g. Čubrović, Marko Djuričić, Radonić, g. Nedeljkić, g. Kurbegović, g. Joca Jovanović, g. Moskovljević, g. Dulibić, g. Sušnik, g. Divac i g. Drogenik. Svega 13.

Molim gospodu članove da se sastanu i da uzmu ovaj projekat u rad. Želi li odbor da odredimo rok do kada ima ovaj pododbor da svrši svoj posao? (Glasovi: Do 5. oktobra.) Dakle do 5. oktobra treba odbor da svrši posao i da podnese izveštaj plenuma Zakonodavnog Odbora. (Dr. Šećerov: Samo nekoliko reči Izvolite.)

Dr. S. Šećerov: Ja bih hteo podsetiti Zakonodavni Odbor na tu činjenicu, kad se rešavalo o dodacima na skupoću činovnicima, načelno je bilo usvojeno; pošto se to tiče državnih finansija, da se taj predlog uputi Finansijskom Odboru i ako se sećate tada je taj predlog bio upućen Finansijskom Odboru i on je vratio taj predlog sa povoljnim mišljenjem Zakonodavnom Odboru.

O tome je bilo dugo diskusije da li zakonski predlozi finansijske prirode mogu da se pretresu u odboru bez prethodnog saslušanja Finansijskog Odbora.

S toga bih ja predložio da se ovaj predlog zakona o neposrednim porezima uputi Finansijskom Odboru da on daje svoje mišljenje.

Predsednik M. Trifunović: Zakonodavni Odbor može uputiti jedno pismo predsedniku Finansijskog Odbora da daje sveje mišljenje za ovakav zakon finansijske prirode. Slaže li se odbor s time? (Da.)

Gospodo, saključujem današnju sednicu, a iduću zakazujem za sutra u 9 sati, kad će doći neka od gospode članova Vlade, da nam kažu svoje mišljenje o zakonu o neposrednim porezima, da li će da ga rešava ovaj odbor ili da ga rešava Narodna Skupština. Sednica je zaključena.

(Sednica je zaključena u 11 i 1/2 časova,